No. 1246 Zaterdag 16 November 1907. 24ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 15 November

SCHEEPVAART.

„Door zijn ligging aangewezen voor den doorvoerhandel blijft Curaçao zelfs in dezen tijd van algemeene malaise nog steeds van belang, vooral als overschepingshaven voor de nogal talrijke stoomschepen, die de haven van Curaçao op doorreis naar andere plaatsen aandoen en zich hier met het oog op de goedkoope werkkrachten en andere gerieven, die in de naburige havenplaatsen ontbreken, hoofdzakelijk van steenkolen, maar ook van andere benoodigdheden voorzien. Ook de talrijke zeilschepen, die op Curaçao tehuis behooren, onderhouden eene drukke vaart met de naburige havens, in het bijzonder met die van Maracaibo en Coro in Venezuela.

De aaneensluiting van de verschillende Europeesche stoomvaartmaatschappijen, waartoe de stoomschepen, die de haven van Curaçao aandoen, behoorende, tot een te Londen gevestigde conferentie, heeft in strijd met de verwachting gunstige gevolgen gehad voor de Curaçaosche zeilscheepvaart. Die stoomvaartmaatschappijen hebben met de reeders en eigenaars der zeilschepen een overeenkomst aangegaan, waarbij de vrachtprijzen zoodanig zijn gesteld, dat de doorvoerhandel van Curaçao daardoor gebaat wordt.

Deze maatregel had ten doel de vracht van Europa naar Maracaibo en Coro over Curaçao gelijk te stellen met- of zelfs lager te houden dan de vracht van Europa naar Maracaibo en Coro over New-York; stond in verband met de intrekking door de Regeering van Venezuela van het bovengenoemd besluit nopens de heffing van 30% additioneele rechten op goederen voor doorvoer en deed den doorvoerhandel van Europeesche waren over Curaçao naar Maracaibo en Coro weder herleven, evenwel niet tot zijn vroegeren bloei.

Ten einde producten te lokken naar de haven van Curaçao voor doorvoer, werden bovendien verschillende vrachten verminderd, zooals die van dividivi met 10%, die van mangrovebast met 10 shilling per ton, terwijl die van katoen van 80 op 54 shilling per ton werd gebracht.

Ook de stoomschepen van de stoomvaartmaatschappijen, die Curaçao met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika verbinden, hebben hare vrachten zoodanig geregeld, dat ondernemende handelaars in de mogelijkheid worden gesteld mangrovebast en andere producten van Maracaibo naar Curaçao met zeilschepen te doen vervoeren, ten einde in deze haven te worden overgescheept aan boord van stoomschepen met bestemming naar New-York."

Met een enkel woord meenen wij hier het Koloniaal Verslag, waaraan wij bovenstaande ontleenden, te mogen onderbreken. Een woord van bewondering voor de activiteit van den Curaçaoschen handel en scheepvaart moet ons hier van het hart. Het particulier initiatief van reeders en agenten der groote stoomvaart is krachtdadig werkzaam geweest. Daaraan was het te danken, dat in de laatste drie jaren de scheepvaart zoó zichtbaar toenam. De oude handels- en ondernemingsgeest van Curaçao herleefde weder.

Van harte verheugen wij ons over dit verblijdend teeken. Zoolang er teekenen van leven zijn, is er nog hoop. En zoo hopen wij, dat Curaçao's handel weder frisch en krachtig zal opbloeie als gevolg van een steeds toenemende en zich immer verder uitbreidende scheepvaart. Moge dit particulier initiatief krachtig worden gesteund door het Gouvernement.

„De verbinding van Curaçao met de buitenwereld werd gedurende 1906 onderhouden door de volgende stoomvaartlijnen:

Den Nederlandschen Koninklijken West Indischen Maildienst; de Duitsche Hamburg-Amerikalijn; de Italiaansche „La Veloce"; de Engelsche „Leyland-line" en „Harrison-line" de Spaansche „Compañia Trasatlántica de Barcelona"; de Amerikaansche „Red D line" en de Fransche „Compagnie Générale Transatlantique."

Deze laatste maatschappij staakte echter in het laatst van het jaar den dienst op Curaçao.

Van de bovengenoemde maatschappijen voorzien zich op Curaçao van kolen de booten van de „Veloce" en van de „Compañia Trasatlántica de Barcelona." terwijl die van den Koninlijken West-Indischen Maildienst en van de „Red D line" zoowel als het koloniaal stoomschip „*Christiansted*" zich ook soms van kolen op Curaçao voorzien.

Ook de stoombooten, die vee van Venezuela naar Cuba vervoeren, nemen op Curaçao kolen in, dikwijls zoowel bij de heen- als bij de terugreis. De kolen worden voor het grootste gedeelte met stoomschepen uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en voor het overige met zeilschepen uit Cardiff op Curaçao aangebracht.

Curaçao dat vroeger geen kolenstation was, is er thans een geworden, hetgeen voornamelijk te danken is aan de omstandigheid, dat die brandstof wordt geleverd tegen een prijs, die even laag, zoo niet lager is dan op de andere West-Indische eilanden.

In den havendienst werd in 1906 verbetering aangebracht door aan buiten de haven zijnde schepen de gelegenheid open te stellen om door middel van seinen met het internationaal seinboek zich in verbinding te stellen met hunne agenten en andere belanghebbenden.

In 1906 werd de haven van Curaçao, blijkens bijlage W, bezocht door 1474 schepen, metende te zamen 1 717 856 M³. Met die schepen werden in dat jaar 5793 passagiers aangebracht en 5032 vervoerd."

Tot zooverre het Koloniaal Verslag.

Hoe belangrijk de scheepvaart voor de geheele Kolonie is, blijke uit het volgende staatje loopende over 1906:

Havens	Aantal Schepen	Inhoud M³.
Curaçao	1 474	1 717 856
Aruba	323	75 915
Bonaire	573	45 684
St. Martin	391	69 528
St. Eustatius	296	17 438
Saba	162	19 411
Geheele Kol.	3 219	1 945 832

Vergelijken wij nu eens de beweging binnen onze havens met die der voornaamste havens van Nederland: Amsterdam en Rotterdam. Wij kunnen slechts beschikken over de Jaarcijfers loopende over 1904, zooals ze werden opgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

In dat jaar liepen binnen:

Havens	Zeeschepen	Inhoud
Amsterdam	1774	4 420 000 M³.
Rotterdam	6463	19 469 000 M³.

De hoofdzaak is natuurlijk de inhoud der schepen, en dan zien wij, dat de scheepvaart van Rotterdam, voornamelijk een doorvoerhaven voor Duitschland en als zoodanig het best met Curaçao te vergelijken, slechts tien maal grooter is dan die van de Curaçaosche Kolonie. Wij mogen dus wel medetellen.

Dit blijke ten overvloede uit de volgende Staten. In 1906 werd uitgevoerd:

Uit	ter waarde van
Curaçao	f 493 103
Aruba	408 747
Bonaire	92 592
St. Martin	27 454
St. Eustatius	7 790
Saba	4 330
Geheele Kolonie	f 1 034 016

Ingevoerd werd

In	ter waarde van
Curaçao	f 3 152 584
Aruba	254 888
Bonaire	40 870
St. Martin	96 089
St. Eustatius	24 995
Saba	51 026
Geheele Kolonie	f 3 620 452

De Staat van den Doorvoer in de kolonie Curaçao geeft natuurlijk den doorslag, daarom laten wij dezen in zijn geheel hier volgen:

Curaçao:

Braziliehout	36 812	K. G.
Cacao	100 462	„
Campechehout	64 780	„
Caoutchouc	1 642	„
Cederhout	66 500	„
Copaiba	22 730	„
Diversen	110 440	Colli
Dividivi	525 695	K. G.
Ebbenhout	2 149 502	„
Geitenvellen	573 797	„
Geelhout	343 195	„
Goud	125 728	Gram
Hardhout	2 033 629	K. G.
Kinabast	20 470	„
Koffie	10 902 230	„
Mahoniehout	405 934	„
Ossenhuiden	190 979	„
Pokhout	741 685	„
Schapenvellen	2 148	Doz.
Mangelbast	9 887 376	K. G.
Zapateerhout	7 161 717	„

Aruba:

Diversen	12 654	Colli
Dividivi	200 000	K. G.
Geitenvellen	6 860	„
Ossenhuiden	159	Stuks

Feuilleton.

LOSSE GREPEN
UIT
CURAÇAO'S VERLEDEN.

XII, 8.

Achteruitgang en Bloei van den Handel op Curaçao in de XVIIIe Eeuw.

Alvorens van dit tijdvak afscheid te nemen, mogen hier nog eenige bijzonderheden een plaats vinden, die het verdediginssysteem van ons eiland, voor 150 jaar terug, nader toelichten.

Wel had in die dagen Marconi zijn telegraaf zonder draad nog niet uitgevonden, maar toch wist men hier op practische wijze in den korst mogelijken tijd alle inwoners te verwittigen, wanneer een of ander vijand een onverhoedschen aanval op Curaçao in het schild voerde. In de Nieuwjaarspublicatie van 1750 werd door den Gouverneur Faesch het volgende vastgesteld.

Zoodra een dergelijk onraad bespeurd werd, moesten twee schoten met scherp, 5 of 6 minuten na elkander, gelost worden van de oostelijke batterij, waarop de vlaggestok stond en tegelijk twee dergelijke schoten van de nieuwe batterij van het fort Amsterdam. Terstond daarna deden de trommelslagers de rondte door het fort en de verschillende deelen der stad, het sein, dat een ieder zich onmiddelijk welgewapend en van kruit en lood voorzien, naar de aangewezen rendez-vous of verzamelplaatsen moest begeven. Deze plaatsen waren als volgt: De bewoners der stad (d. w. z. het eigenlijk stadsgedeelte, dat door de walmuren ingesloten was, dus de oorspronkelijke Willemstad, of wat wij tegenwoordig de Punda noemen), moesten zich opstellen vanaf het wachthuis langs de Breestraat tot aan de batterij bij het fort Amsterdam. Dit wachthuis grensde aan de binnenzijde van de Steenenpadspoort, de afsluiting aan de zuidoostzijde van de Breestraat. Voor wie aan de Overzijde der haven woonde, was het plein voor de binnenpoort der forteres aangewezen, dus het plein aan den waterkant voor het Gouvernementshuis. Zij die buiten de genoemde Steenenpadspoort tot aan Vianen woonden, dus wat tegenwoordig de omtrek vormt van het Wilhelminapark, Pietermaai en verderop, moesten bijeenkomen achter de forteres op het plein voor de „Halve Maan." Deze divisie zou dan dáár het barrière-poortje geopend vinden. De naam van Pietermaai, als stadswijk, bestond in die dagen nog niet. Dien kreeg het eerst van lieverlede in de laatste helft der XIIIde eeuw. Waaraan heeft Pietermaai dan zijn naam te danken?— Den 23 Juli 1754 werd Pieter de Mey Lzn. benoemd tot geasumeerd Raadslid en den 21 December 1756 tot ordinair lid van den Raad. Het is zoo goed als zeker, dat de volksmond naar dezen Pieter de Mey, als den voornaamsten persoon die in deze buurt woonde, die wijk genoemd heeft. „De Halve Maan" was een soort bastion, waarvan de kelders als gevangenis dienst deden. Het lag vermoedelijk aan de Zuidzijde in den ringmuur die het fort Amsterdam omgaf. Dit plein vóór de Halve Maan hebben we dus te zoeken in 't tegenwoordige Waterfort, dat eerst van later tijd dagteekent. Op de plaats, waar nu het Raadhuis staat en een gedeelte van het Plantsoen, lag in die dagen het Protestantsche Kerkhof, dat in 1817 voor goed gesloten en ontruimd werd. Het barrière-poortje, waarvan boven sprake is, was een soort geheim poortje, zooals er ook nu nog oostelijk van het fort zich een bevindt, en dat langs een trap toegang verschafte tot de walmuren en het binnenplein van het fort.

De bewoners, aan wien hier hun respectieve verzamelplaatsen worden aangewezen, waren uitsluitend blanken. Zij en zij alléén vormden de Burgerwacht. De vrije negers en de vrije mulatten vormden twee geheel afzonderlijke corpsen, ieder onder hun eigen kapitein en luitenants. In die dagen was de afscheiding zoo groot, dat de burgerwacht nooit gezamelijk en in vereeniging met deze

Bonaire:

Caret	265 K. G.
Cocosnoten	1 000 Stuks
Diversen	1 069 Colli
Ossenhuiden	161 028 Stuks
Schildpadden	77 „

St. Martin:

Diversen	1 025 Colli
Geitenvellen	180 K. G.
Koffie	360 „
Meel, tarwe, rogge en maïs	38 520 „
Olie, kerosene	6 552 L
Rum	16 Oksh.
Shingels	54 050 Stuks

St. Eustatius:

Diversen	266 Colli
Koffie	150 K. G.

Voor Saba staat niets opgegeven.

Wij gelooven, dat een ieder, die een weinig met studie bovenstaand lijstje wil nagaan, de groote beteekenis van onzen doorvoerhandel zal begrijpen. Verreweg het grootste gedeelte dezer goederen worden door zeilschepen aangevoerd, zoodat de zoo bloeiende zeilvaart hoofdzakelijk aan dezen doorvoer te danken is. Afgezien nu nog van de meer indirecte voordeelen, welke deze handel medebrengt, vinden toch bijna 1700 zeelieden, 708 sjouwerlieden, 62 zeilmakers en 50 scheepstimmerlieden daarbij hun bestaan.

Moge het Gouvernement de herziening van ons belastingstelsel gebruiken als een welkome gelegenheid om tot krachtiger ontwikkeling onzer scheepvaart te geraken, door milde maatregelen schepen en producten hierheen te lokken en niet alles over te laten aan de omstandigheden en het particulier initiatief, maar ook van Bestuurswege daarmede krachtig samen te werken. Door de zeilvaart vrij te stellen en zooals de Agenten der stoomvaartlijnen hebben opgemerkt, den doorvoer van koffie uit Maracaibo vollen vrijdom te verleenen, zal deze vaart zeker nog toenemen en weer meer geld en leven brengen op Curaçao.

Onze Begrooting bij den Minister.

In eene Nota van Wijzigingen, ingezonden bij brief van 4 October ll. zegt de Minister nog het volgende over de landbouwquaestie.

Zoowel door de Staten-Generaal als door de Koloniale Staten en den Kolonialen Raad is herhaaldelijk aangedrongen op vervanging van de bestaande regeling der werkzaamheden van den inspecteur van den landbouw in West-Indië door eene meer doeltreffende regeling.

Werd er met betrekking tot Suriname voornamelijk op gewezen, dat de landbouw aldaar een zoodanigen omvang heeft verkregen, dat hij de onverdeelde krachten van den inspecteur vordert, ten aanzien van Curaçao werd opgemerkt, dat de aanrakingen van den inspecteur met die kolonie te weinig zijn om veel nut te kunnen afwerpen. In dit laatste vond de Gouverneur van Suriname aanleiding om met zijn ambtgenoot in Curaçao omtrent eene nadere regeling van den werkkring van den inspecteur in overleg te treden.

Hij wees er op, dat de inspecteur in de vier jaren sedert zijne benoeming met tusschenpoozen van ongeveer een jaar de kolonie Curaçao telkenmale slechts korten tijd heeft kunnen bezoeken en daarin totaal slechts drie maanden heeft vertoefd. Het behoeft dan ook volgens hem geen betoog, dat de inspecteur onmogelijk voldoende op de hoogte kan zijn van de plaatselijke toestanden in de kolonie, zoodat hij bij het uitbrengen van zijne adviezen geheel moet steunen op den hem ondergeschikten landbouwkundige aldaar.

Ook vereischt tengevolge van den grooten afstand tusschen de beide koloniën het plegen van overleg veel tijd, hetgeen eene belemmering oplevert voor den dienst.

Daarom gaf de heer DE JONG VAN BEEK EN DONK eene nieuwe regeling in overweging, daarin bestaande, dat de landbouwkundige in de kolonie Curaçao eene zelfstandige positie zal innemen en de inspecteur zal optreden als adviseur voor den landbouw in de kolonie, ten einde zijne wetenschappelijke voorlichting te kunnen blijven verschaffen in die gevallen, waarin de landbouwkundige die meent te behoeven. Hij stelde daarbij voor om voor de diensten van den inspecteur, die in het vervolg den titel van inspecteur van den landbouw in de kolonie Suriname zou kunnen voeren en voor het recht om ten bate van den landbouw in de kolonie Curaçao gebruik te blijven maken van het scheikundig laboratorium en het proefstation te Paramaribo, door die kolonie een zeker bedrag te doen bijdragen in de kosten van de landbouwinspectie in Suriname, welk bedrag zijns inziens voorloopig te stellen ware op f 2000, dat is het aandeel dat Curaçao thans in het traktement van den inspecteur betaalt. Zoowel de Gouverneur van Suriname als de inspecteur van den landbouw kunnen zich met de door den Gouverneur van Curaçao aangegeven regeling wel vereenigen. Ook de ondergeteekende meent dat zij de voorkeur verdient boven de bestaande, weshalve hij hierbij de noodige voorstellen doet om tot de invoering daarvan te kunnen geraken."

Nu de Inspecteur van Bestuurs- en Regeeringswege reeds zoo los werd gemaakt van onze Kolonie, twijfelen wij er niet aan, of de Koloniale Raad zal hem geheel en al laten schieten. In ieder geval zal het wel een vermindering van onze uitgaven ten gevolge hebben. Vroeger werden 2000 Gld. door ons bijgedragen voor de opperinspectie, waaronder het geven van advies aan den landbouwkundige ligt opgesloten, voortaan zullen wij voor het recht op advies alleen toch zeker geen volle 2000 Gld. hebben te betalen.

In een Bijlage van de Nota van Wijzigingen voegt de Minister nog het volgende overzicht behoorende bij de reorganisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao:

Overzicht betreffende de traktementen, soldijen, rantsoenen en toelagen.

RANGEN, enz.	Voorgesteld voor het gewapende politiekorps. Traktementen en soldijen.	Rantsoenen.	Totaal inkomen van het personeel bij het depot dienende.	Politietoelage.	Totaal inkomen van het personeel politiedienst doende		TOELICHTINGEN.
	per jaar.	per jaar		per jaar		per jaar	
Eerste luitenant...	f 2 200,00		f 2 200,00	f 200,00	„	f 2 400.00	
	per dag.	per dag.	per dag.	per dag.	per dag.	per jaar.	
Adjudant-onder-officier	f 3,00	f 1,00	„	f 1,20	f 5,20	f 1 898,00	De commandant van de brigade marechaussees geniet f 1500 traktement. Kan de titulaire rang van onderluitenant worden verleend.
Sergeant-majoor-titulair	1,25	1.00	„	1,00	3,25	1 186.25	De tegenwoordige brigadiers genieten f 1100 's jaars.
Sergeant.........	1,00	1.00	f 2.00	1.00	3.00	1 095,00	
Sergeant-titulair...	0,75	1,00	1.75	0,75	2,50	912,15	De tegenwoordige marechaussees 1ste klasse genieten 660 's jaars.
Korporaal.........	0,50	0,60	1,10	0,75	1,85	675,25	
Korporaal-titulair	0,45	0,60	1,05	0,60	1,65	602,25	
Infanterist 1 klas	0,40	0,60	1,00	0,60	1,60	584,00	De tegenwoordige marechaussees 2de klasse genieten f 600 's jaars.
Infanterist 2 klas	0,30	0,60	0,90	0,60	1,50	547,50	

---

laatste corpsen optrad. Bij het vernemen der alarmschoten moesten de vrije negers en mulatten „sigh instantelijk transporteeren aan de Overzijde van deese haaven voor het huys van Dirk van der Meer en de Koornmolen op het Plain, omme ter plaatse voorsz. de verdere ordres aff te wagten," (Pl. 1750, No. 1.) dus op het tegenwoordige Molenplein. Meestal werden deze beide corpsen gebruikt om de baaien in de boven- en benedendistricten te bezetten onder het opperbevel van de daar gevestigde commandeurs en vice-commandeurs.

Zeer weinigen zal het bekend zijn, dat deze Dirk van der Meer zijn naam vereeuwigd heeft door het koperen uurwerk in den toren van de Protestantsche kerk binnen het fort. Bij een bezoek aan dien toren, een paar jaar geleden, vond ik zijn naam erop gegraveerd. Waarschijnlijk was hij er de schenker van. Hij was kapitein van het koopvaardijschip „De Zeepost," dat op Holland voer (Pl. 1743, N°. 22 en 31.)

De korenwindmolen, genaamd „de Vrede," had tot eersten eigenaar Gysbert Roelen Cales, dezelfde die als kerkmeester van de St. Annakerk op Otrabanda zich zulk een potentaat toonde. Bij contrakt te Amsterdam den 11 Juni 1783 gesloten, verleende de West-Indische Compagnie hem het octrooi, dien molen hier op te richten, onder voorwaarde, dat hij al het koren zoowel van de Compagnie als voor den Heer Gouverneur gratis moest malen en nog daarenboven jaarlijks de som van 300 pesos betalen (Pl. 1742, N°. 76.) Alle tien jaren moest dit contract vernieuwd worden. Na den dood van G. R. Cales in 1748 werd Hendrik Hamer eigenaar, die in 1754 het contrakt tot 15 jaar onder dezelfde voorwaarden als vroeger verlengd kreeg.— Op de penteekening van het jaar 1800, in het bezit van den Heer Soublette, heeft „de Vreede" het uiterlijk van een oud-Hollandschen windmolen. Juister leert men de ligging van den molen kennen uit den plattegrond van stad en haven, voorkomend in het werk: „Beschrijving van het Eiland Curaçao" (van het jaar 1819.) door een inwoner van dat eiland. Die inwoner was de Heer G. G. van Paddenburg. De teekening is blijkbaar van een vakman, vermoedelijk van den Heer H. J. Abbring, 1ste Kapitein-Ingenieur en Kommandant der Genie op Curaçao, die in het jaar 1817 het geheele eiland in kaart bracht; doch die kaarten werden naar Holland gezonden.—Nog beter leert men de plaats van den molen en het bovengenoemde huis van Dirk van der Meer vinden door het volgende uittreksel uit de verkoopakte, (Protoc. 1746. N°. 99), waarbij Cales, de eigenaar van den molen, afstand doet van een stuk grond aan Kapitein D. v. d. Meer, zijnde dit gedeelte een punt of thoek, gelegen Zuid-Oost en Zuid-Oost ten Zuiden van den molen op den hoek van de haven en het binnenwater "de Kreek" (het Rifwater,) met het recht op dien grond een huis van twee verdiepingen te bouwen tot 85 voet lang en 27 voet breed, met frontespice of breedte van voren langs het binnenwater en met uitzicht op de zee. Vooral voor de volgende typische bijvoeging zal de kooper wel dankbaar geweest zijn. Na nauwkeurige inspectie verklaart Cales, dat dit gebouw volstrekt geen nadeel kan toebrengen aan den molen, „als zijnde de streeken van den wind ten dienste van den molen vrij en onbelemmert, ter contrarie zal hetzelve den molen verbeteren ende ontheffen van alle stank en vuyligheyt met welke de voorn. uythoek of punt anders werd belemmert."

De steenen onderbouw van dezen molen meen ik nog te herkennen in een nog bestaanden ronden regenbak daar ter plaatse.

Na deze reeds te lange uitweiding keeren we weer tot de alarmseinen terug. Een andere maatregel om de bewoners der *buitendistricten* van het dreigend gevaar in kennis te stellen, was dat „de Brandaris zoo aan 't oost- als westpunt in brand zou worden gestoken"; waarna twee alarmschoten op de posten aan de posten aan de buitenbaaien. De instructie in 1756 aan Theunis Dirksz. Kock, bij zijn aanstelling tot commandeur van Bonaire, gegeven, kan hierover wel eenig licht verspreiden. In art 7 luidt het daar:" Hij sal de behoorlijke vuuren besorgen, soo boven als beneeden, in gevalle eenige vijandelijke vaartuijgen aldaar onder 't land leggende of kruijsende sullen wesen, bij dagh te rooken en bij nagt te vuuren en dat daardoor niet alleen dit eijland (Curaçao), maar onse gaande en komende vaartuijgen gewaarschuwd mogen werden." Nog in 1805 was diezelfde methode in zwang. Toen werd den vice-commandeur van Bonaire op het hart gedrukt: „Hij zal zorgen, de Brandarissen, zoo boven als beneden, altoos van het noodige hout te voorsien, om dezelven bij eene aannadering van vijandelijke schepen, te kunnen in brand steken": enz.

Wij hebben dus hier blijkbaar te doen met een voorlooper van Marconi, met een zeer primitieve toepassing van den telegraaf zonder draad. Brandaris is een oud-Hollandsch woord, tegenwoordig in onbruik geraakt, dat de beteekenis had van „brandstichter". Ook sommige vuurtorens, zooals b. v. die op het eiland Terschelling, dragen dien naam. In onze kolonie is die naam nog bewaard gebleven door den Brandaris, een berg op het N. Westelijk gedeelte van Bonaire, waarvan de laagste top 177 M. en de hoogste 234 M, hoog is. In de bovengenoemde instructie is deze berg bedoeld. Daar Bonaire slechts door een kanaal van 7 geogr. mijlen van Curaçao gescheiden is, kan de berg vooral bij helder weer zeer goed worden opgemerkt. De meening van sommigen, dat aan die vuurseinen deze berg zijn naam ontleend heeft (*Brand dáár is*), klinkt weinig waarschijnlijk. In den volksmond heet deze berg Blandál of Brandál. Met even veel recht zou men dit kunnen afleiden van: „*Hij brandt al*".

Uit het eerste citaat blijkt echter, dat en ook op Curaçao aan de Oost en Westkant een berg was aangewezen, om als Brandaris dienst te doen. Voor zoover mij bekend is, draagt op Curaçao geen enkele bergtop tegenwoordig dien naam meer. Het vermoeden ligt wel eenigszins voor de hand, dat met de Curaçaosche Brandarissen de twee bergtoppen zijn, die als SEINPOST bekend staan en waarop tot kort geleden met de semaphoor de seinen voor de aankomst der schepen gegeven werden.

Rincon-Bonaire.

P. A. EUWENS O. P.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Hedenmorgen arriveerden hier per *Prins Willem IV* de Hoogeerw. Pater Prior Provincialis der Eerw. Paters Dominikanen van Nederland en zijn Koloniën, P. fr. LUD. THEISSLING, in gezelschap van den Zeereerw. Pater R. REGOUIN, alsmede de Weleerw. Moeder Priorin van het Klooster der Eerw. Zusters Dominikanessen op St. Martin, in gezelschap van drie nieuwe Zusters Onderwijzeressen.

Morgen wordt per *Maracaibo* Z. D. H. Mgr. A. R. SILVA, Bisschop van Mérida, verwacht.

Wij heeten de Hooge Gasten eerbiedig welkom.

St. Jozefs-Gezellen.

Het zilveren jubilé der St. Jozefs-Gezellen-vereeniging zal morgen in de Kerk van den Allerheiligsten Rozenkrans op Pietermaai luisterlijk worden gevierd. De Hoogeerw. Pater Vicaris Provincialis P. fr. ANT. TER MAAT bereidde de Gezellen voor tot dit feest door een driedaagsche geestelijke oefening. Morgen zal de vroegmis ter hunner intentie gezongen worden en des avonds om zes uren een Pontificaal Lof worden gehouden, waaronder de Zeereerw. Pastoor JANSEN, Stichter der Vereeniging, de feestrede zal uitspreken. Daarna is er receptie in het gebouw der Vereeniging en zullen de Gezellen zich vereenigen in een feestvergadering.

Havennieuws.

Van 1 — 15 November zijn onze haven binnengeloopen:

Stoombooten	17
Goeletten	16
Bijlanders	10
Brik	1
Totaal	44 schepen.

Ditmaal was het bizonder weinig, 11 schepen minder dan verleden jaar in de eerste twee weken van November.

Muziek.

Aanstaanden Woensdag om half acht muziekuitvoering door de kapel van het garnizoen in het Wilhelmina-Paviljoen, Molenplein, Overzijde.

PROGRAMA.

1. Marche des Petits Pierrots. A. Bosc.
2. Berlin wie es Weint und Lacht ouverture .... Conrad.
3. My Queen, waltz .... Bucalossi.
4. Fantaisie sur Belisaire .... Donizetti.
5. Barataria, marsch .... Komzak
6. Alles Schön, potpourri .... J. Boskaljon.
7. Stephanie-Gavotte .... Czibulka
8. Lola Habanera .... L. Penha.

C. S. S. V.

De Curaçaosche Scherpschutters begaven zich Donderdag tegen den avond in twee barken de „*Socorro*" en de „*Socorrito*" over het Schottegat naar „Groot Kwartier." Na een paar maal aan den grond gezeten te hebben, wat de pret niet weinig verhoogde, kwam men om half zeven daaraan. De tocht werd medegemaakt door 43 manschappen, onder commando van den Kapitein Commandant. I. VAN LIER en onder geleide van twee officieren.

Tegen negen uur kwamen zij met bengaalsch licht en flambouwen in de stad en trokken met muziek door de straten naar het fort, vergezeld en toegejuicht door een groote menigte volks.

Onze Financien.

Het hoofdeiland Curaçao bracht gedurende het 3de kwartaal van dit jaar op:

Aan *Belastingen*:	f 93,474.03
Aan andere *Inkomsten*:	30,543.10

Verleden jaar was dit bedrag:

Voor *Belastingen*:	f 93,434.82
„ andere *Inkomsten*	26,539.85

Gedurende de eerste 9 maanden te zamen werd ontvangen dit jaar:

Aan *Belastingen*:	f 269,489.08
„ ondere *Inkomsten*:	69,644.44

Verleden jaar;

Aan Belastingen:	*f* 232,501.94½
„ andere Inkounsten:	*f* 68,267.11½

zoodat de gezamenlijke inkomsten dit jaar ± *f* 38,000 hooger stegen dan verleden jaar.

Soublette et Fils.

Het zoo gunstig bekende Fotografisch atelier dezer Heeren vergastte ons dezer dagen op het nieuwste snufje op fotografisch gebied. Een prachtig, scherp afgewerkt portret in kleuren, niet op papier, maar op glas. De fijnste nuanceeringen der kleuren, de zwakste tinten komen er nog helder op uit. Het is geen negatief, zooals verkeerdelijk een der locale bladen vermeldde, maar een positief; een volledig afgewerkt portret op glas. De kunst om de kleuren ook af te drukken op papier is nog niet bekend.

Van harte wenschen wij den Heeren SOUBLETTE geluk, zij zijn altijd up to date en weten daardoor hun naam immer hoog te houden.

Voor amateur-fotographen.

In „Lux", geïllustreerd tijdschrift voor fotografie, lezen wij:

„Wij beschrijven gaarne zooveel mogelijk alle nieuwigheden en vermelden daarom ook het „Monol" een fabrikaat van de Société Française des Produits-Chimiques „Monol" te Parijs.

„Monol" dan is een ontwikkelaar, die tevens fixeert en dit in vol daglicht en in één bad bewerkstelligt.

„'t Prospectus is inderdaad overdonderend! Geen laboratorium, geen apart fixeeren, geen retouche, geen langdurig wasschen, versterkt uw zwakke negatieven!

„Wij hebben monsters aangevraagd en zullen, indien wij het gevraagde ontvangen, de resultaten onzer proefnemingen in ons volgend nummer mededeelen. Tot zoolang geduld dus!"

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Brieven: Arturo Asperti (aanget.), Rachel P. Baiz a|c Prospero Baiz & Co, Nicolas de Bruin, Sarah C. Henriquez, R. Jung (2), Mary Page, Leoni Penso, Hans Polies, Lusia Soto, Rebecca Valencia (2), J. F. Villedrouin, W. Versluys (aanget.)2 en J. V. D. Werbata (aanget.).

Drukwerken: D. Valencia (2) en G. B. Dussel.

NEDERLAND.

Het regeeringsvoorstel om de *stelling Amsterdam* binnen vijf, in plaats van binnen tien jaar af te werken, vergezeld van de aanvrage van 8 millioen Gulden werd Vrijdag 18 October met 47 tegen 38 stemmen VERWORPEN.

Omtrent het gevallen votum lezen wij in *De Residentiebode*:

Naar met stelligheid verluidt, zal minister van Rappard niet aftreden naar aanleiding der verwerping van het voorstel tot *snelle* afwerking der stelling-Amsterdam.

Wel moet het voor Z.Exc. een groote teleurstelling geweest zijn, dat hij met zijn onvermoeide verdediging, welke Dh. Lohman tot bekeerling maakte, niet meer leden naar zijn zijde heeft mogen overhalen, doch eerstens kwam hij met volle krijgsmanseer uit het gevecht te voorschijn en tweedens is nog lang niet zeker, dat een *gewoon* afwerken der stelling eveneens door de Kamer zou worden geweigerd.

Er zijn wel leden, die de stelling eenvoudig aan haar lot willen overlaten, doch zoo denken alle tegenstemmers er niet over, gelijk uit de afgelegde verklaringen — de lezers van ons Kameroverzicht kennen die — afdoend bleek. Zelfs de thans geweigerde 8 millioen hadden meerderen van hen wel willen toestaan, indien ze maar geweten hadden, wat de regeering op militair gebied nog meer zal voorstellen. In afwachting van een overzicht van 't geheel wilden ze niet een deel toestaan.

't Is thans aan de Regeering, dat overzicht te verschaffen. Inmiddels werke minister van Rappard kalm voort. De Amsterdamsche stelling, die men twee jaar rusten liet, eischt nu niet opeens overhaasting.

Grondwetsherziening.

De voorstellen der regeering tot herziening van eenige artikelen der grondwet vinden — uitgezonderd natuurlijk enkele ministerieele organen — bij de pers geen gunstig onthaal.

Ongeveer alle bladen, die tot nu toe eenige commentaar leverden op het blanco-gescharrel, spraken zich in afkeurenden zin uit.

Nu lezen we weer in de oud-liberale „Nieuwe Courant" een rake critiek op de regeeringsvoorstellen.

Enkele citaten:

......indien de voorstellen er maar eenmaal waren, indien hun samenstel van zoodanigen aard was, dat op grond dáárvan de Regeering met reden een beroep kon doen op medewerking van, of althans uit, alle partijen voor een werk van nationaal belang, dan ware het niet ondenkbaar geweest, dat een nieuwe uitbreiding van kiesrecht als door de naaste vrienden van het ministerie en ook door anderen gewenscht werd, zou zijn mogelijk gemaakt óók door de stemmen van Kamerleden, die van de blanco-plannen op zich zelf aanvankelijk niet hadden willen hooren. Maar daartoe zou een matiging in het begeeren, een zelfstandigheid in het regeeren, een staatkundig en wetgevend beleid vereischt geweest zijn, welke......misschien van een ministerie zonder parlementaire basis niet in billijkheid konden worden verwacht, doch die in elk geval het kabinet De Meester getoond heeft te missen.

Het eerste wat opvalt in de ingediende voorstellen is, dat zij de totale overbodigheid aantoonen van de instelling zoowel als van den arbeid der in 1905 benoemde Staatscommissie. Er is eenige zelfbeheersching noodig om de gedachten niet neer te schrijven, die deze wijze van „voorbereiding," bij het licht der thans aangeboden voorstellen beschouwd, doet opkomen. Zeker moet als een bittere en onverdiende spot den mannen, die tot het verrichten van zooveel nutteloozen arbeid in hun gewichtige bezigheden werden gestoord, de onbegrijpelijke verklaring der Memorie van Toelichting in de ooren klinken, dat „bij het ontwerpen der wijzigingsbepalingen in de Hoofdstukken III en IV en haar toelichting het verslag der Staatscommissie grootendeels (is) gevolgd"

Uit de voorstellen der regeering toont het blad dan verder aan, hoe er met de staatscommissie en haar advies is omgesprongen, om tot de conclusie te komen dat niet het verslag der Commissie, doch het program der Liberale Unie is gevolgd.

(*De Maasb.*)

Ingezonden Mededeelingen.

El Petroleo ó Aceite de alumbrar y quemar no es un alimento.

La mejor manera de tomar el aceite de hígado de bacalao es en la forma de emulsión, por ser así más fácilmente absorbido por el estómago; de todas las emulsiones

conocidas, la *Emulsión de Scott* es universalmente considerada como la más perfecta y la más eficaz, no solamente por la pureza del aceite y de los demás ingredientes, que se emplean en su elaboración, sino porque *es la única emulsión que no se separa, que no se enrancia, que no contiene substancias que irriten ó inflamen el estómago* y porque en una palabra es el alimento más concentrado y más asimilable que conocen los médicos para combatir todas las formas de debilidad orgánica, para purificar la sangre y como un auxiliar indispensable para las personas afectadas de tisis, de escrófula, de raquitismo y otras dolencias crónicas.

Como se ha pretendido por algunos industriales recomendar el aceite de petroleo como un sustituto del aceite de hígado de bacalao, debemos advertir por el bien de los mismos enfermos, que el aceite de petroleo es una substancia mineral, que si se usa internamente es expelida íntegra por las evacuaciones intestinales, causando á la larga inflamación de las vías digestivas.

Carece por lo tanto de la propiedad esencial de todo alimento, la de ser asimilable y volverse parte so[illegible] ep tejidos orgánicos y no puede ni remotamente compararse con el aceite de hígado de bacalao, cuya propiedad de nutrir y fortalecer los organismos débiles lo han hecho tan necesario y tan justamente apreciado en todo el mundo.

Advertentien.

Huwelijksvoltrekking

VAN

M. Ph. van Romondt

MET

H. C. C. van den Berge.

Op 20 November a. s.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Geen receptie.

Oproeping.

Al degenen die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan Wijlen den Heer ELIAS ARAUJO worden hierbij beleefd verzocht om binnen eene maand na datum hunne rekeningen in te dienen of het verschuldigde te voldoen ten kantore van den Heer A. B. W. LIEDER. Heerenstraat Willemstad.

Curaçao den 15 November 1907.

Namens de erfgenamen

J. J. PIETERSZ

JACOB T. DE POOL

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO